

Hankesuunnitelma

27.8.2020

VN/5386/2020

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke 2020-2022

v. 1.0 27.8.2020

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

valtiovarainministerio@vm.fi

Sisällys

1. Hankkeen tausta	3
2. Tunnistetut rajapinnat muihin hankkeisiin ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa	4
3. Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet	5
4. Hankkeen hyödyt	6
5. Viestintä	7
6. Hankkeessa huomioitava	7
7. Hankkeen vastuutahot ja resursointi	8
8. Raportointi	9
Liite 1. Keskeiset käsitteet	10
Liite 2. Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteet ja tuotokset hankkeen aikana 2020-2022	11
Liite 3. Hankkeen viestintäsuunnitelma	18
Liite 4. Hankkeen budjettiehdotus vuosille 2020-2022	20

1. Hankkeen tausta

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke on osa Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisten toimenpiteiden kokonaisuutta, joka perustuu pääministeri Marinin hallitusohjelman tavoitteisiin.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi syventää tietopolitiikan johtamista ja tehdä julkisen tiedon avoimuudesta koko tietopolitiikan kantava periaate. Tietopolitiikalla kuvataan niitä politiikkatoimia, joilla mahdollistetaan tiedon tehokas, turvallinen ja eettinen hyödyntäminen. Julkisten tietovarantojen määrätietoista avaamista jatketaan ja tietovarannoille laaditaan niiden hyödyntämistä helpottavat sitovat laatukriteerit. Julkisuuslain periaatteet ja vaatimus tietovarantojen avaamisesta ulotetaan koskemaan myös julkisomisteisia yhtiöitä. Tavoitteena on myös edistää avoimen lähdekoodin ensisijaisuutta julkisissa tietojärjestelmissä ja niiden hankinnoissa sekä säätää lailla velvoite edellyttää avoimia rajapintoja julkisia tietojärjestelmiä hankittaessa, ellei painavasta syystä muuta johdu. Lähtökohtana on, että julkiset toimijat avaavat julkiset rajapinnat, jos ei ole erityistä syytä pitää niitä suljettuina.

Tiedon avaamista uudelleenkäyttöön on tavoiteltu viime vuosien aikana useammassa hallitusohjelmassa. Avoimen tiedon ohjelman (v. 2013-2015) perustana olivat hallinnon avoimuuden, tiedon jakamisen ja yhteentoimivuuden sekä yhteiskäytön periaatteet. Useiden eri hankkeiden ja toimenpiteiden avulla on tavoiteltu julkisten tietovarantojen mahdollisimman laajaa hyötykäyttöä kansalaisille, yrityksille ja yhteisöille. Pyrkimyksenä on ollut edistää tutkimusta, koulutusta ja palveluiden kehittämistä.¹

Julkisin varoin tuotettuja tietovarantoja on julkaistu avoimena tietona Suomessa noin vuosikymmenen ajan. Osa julkishallinnon toimijoista, esimerkiksi Maanmittauslaitos, Tilastokeskus, Suomen ympäristökeskus (SYKE) ja Helsingin kaupunki, on avannut julkisia tietovarantojaan jo varsin laajasti. Yleisemmin tietojen avaamiseen Suomessa ei ole kuitenkaan muodostunut vakiintuneita käytänteitä. Tietojen avaamista ovat hankaloittaneet muun muassa selkeän toimintamallin puuttuminen, eräiden tietojen maksuperusteisuus sekä tiedon irrottamisesta ja rajapintojen kehittämisestä aiheutuvat kustannukset.

Hallitusohjelmatavoitteiden mukaisesti toteutetaan eri hallinnonaloilla joukko tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisia toimenpiteitä mukaan lukien valtiovarainministeriön vastuulla oleva Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke, joka toteutetaan vuosina 2020-2022. Strategisia toimenpiteitä toteutetaan huomioiden toimenpiteiden tietosuojavaikutukset ja lainsäädäntötarpeet.

Julkisen sektorin avointa tietoa Euroopan unionissa sääntelee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/98/EY, annettu 17 päivänä marraskuuta 2003, julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (nk. PSI-direktiivi). Direktiiviä on aiemmin muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2013/37/EU. Jotta Euroopan taloudelle ja yhteiskunnalle voitaisiin varmistaa suotuisa säännösympäristö, jossa julkisen sektorin tuottamaa tietoa voidaan hyödyntää täysimääräisenä, annettiin 20 päivänä kesäkuuta 2019 uudelleenlaadittu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1024 avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (nk. avoimen datan direktiivi). Direktiivi on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 17 päivänä heinäkuuta 2021. Hankkeen toimenpiteet ovat läheisessä yhteydessä avoimen datan direktiivin kansalliseen toimeenpanoon. Lisäksi toimenpiteissä nojaututaan 1.1.2020 voimaan astuneeseen lakiin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019).

¹ Valtiovarainministeriön Avoimen tiedon ohjelman 2013-2015 loppuraportti.
<https://vm.fi/documents/10623/1107406/Avoimen+tiedon+ohjelman+loppuraportti/8eaaee68-6f3b-4a48-8b57-c5866315bf13/Avoimen+tiedon+ohjelman+loppuraportti.pdf?version=1.0>

2. Tunnistetut rajapinnat muihin hankkeisiin ja yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke ja sen yhteydessä laadittava ehdotus strategisiksi tavoitteiksi toteutetaan muiden kansallisten hankkeiden, ohjelmien ja keskeisten toimijoiden yhteistyönä. Käytännön toimenpiteet, joissa tarvitaan yhteistä läpikäyntiä, suunnittelua ja toteutusta, tarkentuvat em. toimijoiden kanssa järjestettävissä yhteistyökokouksissa ja hankeryhmän kokouksissa.

Hankkeen keskeisiä toimijoita ovat valtionhallinto, kunnat, kuntayhtymät ja julkisen hallinnon omistamat yritykset, koska hankkeen tavoitteena on julkisen hallinnon ja julkisen hallinnon omistamien yritysten² tiedon tarjonnan lisääminen uudelleenkäyttöön. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat kaikki valtion virastot muun muassa Tilastokeskus, joka vastaa tiedon laadun osahankkeesta, ja Digi- ja väestötietovirasto, joka vastaa Yhteentoimivuusalustasta ja Avoindata.fi:stä.

Kuva 1. Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen kannalta keskeisiä hankkeita, ohjelmia ja toimijoita.

Hankkeen kannalta keskeisiä muita yhteistyöhankkeita ja -ohjelmia ovat muun muassa Kansallinen tekoälyohjelma AuroraAI, Julkisen hallinnon strategia ja Avoimen hallinnon ohjelma. Esimerkiksi AuroraAI:n tavoitteena on kytkeä julkiset organisaatiot yhteen verkkoon (AuroraAI-verkko), jonka tehtävänä on luoda toimintamalli ja teknisiä edellytyksiä eri palvelujen ja alustojen yhteentoimivuudelle ja vuorovaikutteisuudelle.³ AuroraAI:ssa tehtävällä

² PSI-direktiivin määritelmä: 3) 'julkisella yrityksellä' yritystä, joka toimii 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainituilla aloilla ja jonka suhteen julkisen sektorin elimet voivat suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa omistuksen, rahoitusosuuden tai yritystä koskevien sääntöjen perusteella. Julkisen sektorin elimillä oletetaan olevan määräysvaltaa missä tahansa seuraavista tapauksista, joissa nämä elimet joko suoraan tai välillisesti: a) omistavat enemmistön kyseisen yrityksen merkitystä pääomasta; b) hallitsevat enemmistöä yrityksen osakkeisiin perustuvista äänioikeuksista; c) voivat nimittää yli puolet yrityksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä.

³ Kansallinen tekoälyohjelma AuroraAI. <https://vm.fi/tekoalyohjelma-auroraai>

verkkokehittämistyöllä ja toteutuksella on yhtymäkohtia tietojen hyödyntämiseen avoimien ohjelmointirajapintojen (Application Programming Interface, API) kautta.

Yhteistyötä tehdään järjestämällä yhteistyökokouksia, seminaareja, webinaareja, työpajoja, pyöreän pöydän keskusteluja ja koulutuksia sekä osallistamalla yhteistyötahojen tilaisuuksiin tarpeen mukaan. Hankeryhmä tulee kokoontumaan säännöllisesti. Yhteistyötahoja ja -menettelyjä tarkennetaan tarpeen mukaan vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa.

Hankekokonaisuuden hallitsemiseksi on tehty myös rajauksia. Esimerkiksi avoin tiede ja tutkimus, jossa tavoitteena on tutkimustuotosten, -datan ja -menetelmien julkaiseminen avoimesti, linkittyy hankkeeseen, mutta siihen ei kohdistu hankkeen toimesta erityisiä toimia. Samoin MyDatalla (omadatalla) on yhtymäpintaa hankkeeseen, mutta se on niin ikään rajattu hankkeen ulkopuolelle ja sitä edistetään muilla toimin.

3. Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen tavoitteena on laatia ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisista tavoitteista julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi sekä valmistella ja toteuttaa tiedon hyödyntämistä ja avaamista edistäviä toimenpiteitä. Strategisilla tavoitteilla on tarkoitus tarkentaa kansallista tietopolitiikkaa.

Hankkeessa laaditaan ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisiksi tavoitteiksi. Strategisilla tavoitteilla luodaan pohjaa nykyisille ja tuleville hankkeille konkretisoimalla hallitusohjelman linjausta ”Hallitus syventää tietopolitiikan johtamista. Julkisen tiedon avoimuudesta tehdään koko tietopolitiikan kantava periaate.” toimeenpantaviksi kokonaisuusiksi.

Strategiset tavoitteet laaditaan, jotta ne ohjaavat eri toimijoiden tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteitä. Strategiset tavoitteet laaditaan tietopolitiikasta vastaavien ryhmien, toimielinten ja asiantuntijoiden sekä keskeisten sidosryhmien yhteistyönä avoimesti ja osallistaen. Ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisiksi tavoitteiksi saatetaan julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi.

Hankkeen toimenpiteet tukevat avoimen datan direktiivin (aiemmin PSI-direktiivi) toimeenpanoa, jossa tiedon avaaminen ulottuu julkisen hallinnon lisäksi myös julkisen hallinnon omistamiin yrityksiin. Hanke luo toimintamallin, joka tukee julkista hallintoa ja julkisen hallinnon omistamia yrityksiä julkaisemaan julkisia tietojaan joko avoimena tietona tai nykyistä laajempaan käyttöön lähtökohtaisesti rajapintojen kautta. Hankkeessa huomioidaan eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden (European Interoperability Framework, EIF) sekä OECD:n Open Government Data (OGD) -hankkeen periaatteet ja suositukset sekä edistetään niiden kansallista toimeenpanoa. Hankkeella tuetaan myös kansallisen avoimen hallinnon toimintaohjelman toimeenpanoa ja Suomen toimintaa OECD:n Avoimen hallinnon kumppanuushankkeessa (Open Government Partnership, OGP).

Hankkeen toimissa huomioidaan avoimen datan direktiivin asettamat velvoitteet sekä tietosuoja-asetuksen (GDPR) ja tietoturvalvelvoitteiden asettamat rajoitteet. Hankkeessa kartoitetaan mahdollisia lainsäädännöllisiä, teknisiä tai muita esteitä tiedon hyödyntämiselle ja avaamiselle ja luodaan niihin ratkaisuja. Hankkeessa huomioidaan myös tiedon hyödyntämiseen ja avaamiseen liittyviä eettisiä seikkoja.

Hankkeen tavoitteena on parantaa hyödynnettävän ja avattavan tiedon laatua ja yhteentoimivuutta niin teknisesti kuin semanttisesti. Hankkeessa luodaan ja käyttöön otetaan tiedon laatukriteerit yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Hankkeessa laaditaan ja toimeenpannaan kansalliset API-linjaukset, jotka tukevat tiedon hallinnoijia tietojen teknisessä jakelussa ja yhteentoimivuuden parantamisessa. Hanke tukee myös tietojen löydettävyyden ja ymmärrettävyyden parantamista kehittämällä erityisesti avattavien tai laajempaan käyttöön julkaistavien tietoaisteistojen metatietoja ja rajapintojen dokumentaatiota. Työssä nojataan erityisesti kansalliseen avoindata.fi -dataportaaliin ja Yhteentoimivuusalustaan sekä jatkokehitetään niitä yhteistyössä Digi- ja väestötietoviraston ja muiden toimijoiden kanssa.

Hankkeen toimenpiteet tukevat osaltaan hallitusohjelman tavoitetta nostaa julkisen sektorin teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyttä sekä kehittää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Tiedon saatavuuteen ja

yhteentoimivuuteen liittyvät toimenpiteet tukevat hallitusohjelman tavoitetta edistää yritysten ja yrittäjien tiedon jakamista ekosysteemien sisällä. Hallitusohjelman linjaukset koskien avoimia rajapintoja ja avointa lähdekoodia tukevat hyvin hankkeen tavoitteita.

Hankkeen aikana tunnistetut säädösmuutostarpeet kootaan käsiteltäväksi erikseen asetettuun Avoimesta datasta ja julkisen sektorin tietojen uudelleenkäytöstä annetun direktiivin täytäntöönpanoa valmistelevaan lainsäädäntötyöryhmään ja tarvittaessa muihin ryhmiin sekä välitetään niistä vastaaville ministeriöille.

Hankkeen tavoitteita tukevat käytännön toimenpiteet ja tuotokset määritellään yhdessä erikseen asetetun, keskeisten sidosryhmien edustajista muodostuvan hankeryhmän kanssa. Hankkeen toimenpiteet ja tuotokset on jaettu työpaketteihin ja aikataulutettu erillisessä liitteessä, liite 2. Vuoden 2020 toimenpiteet ja aikataulu tullaan kuvaamaan tarkemmin liitteessä 3. Toimenpiteillä ja tuotoksilla on riippuvuus toisiinsa ja muuhun tekemiseen, esimerkiksi arvokkaiden tietoaineistojen määrittelyyn, jonka vuoksi toimenpiteisiin voi tulla tarkennuksia useamman kerran vuodessa. Hankkeen toimenpiteiden tavoitteiden mukaista etenemistä seurataan ja toimenpiteitä päivitetään JulkICT-osaston johtoryhmässä hankeryhmän esityksestä.

4. Hankkeen hyödyt

Julkisten tietovarantojen avaaminen avoimena tietona tai saattaminen aiempaa laajempaan käyttöön hyödyttää koko yhteiskuntaa lisäten toiminnan avoimuutta, mahdollistaen hallinnon kehittämisen sekä parantaen kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tiedon laajempi saatavuus edesauttaa tutkimusta, kehittämistä, liiketoimintaa ja innovointia. Hankkeessa luotujen toimintamallien ja linjausten käyttöönoton myötä julkista, laadukasta ja koneluettavaa tietoa on hyödynnettävissä entistä enemmän joko avoimena tietona tai laajemmassa käytössä. Avoin tieto vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan toiminnan seuraamista ja siihen osallistumista sekä yksilön omaa päätöksentekoa.

Kuva 2. Avoimen tiedon hyödyt⁴

Tiedon saatavuus, hyödynnettävyys ja käytettävyyden erilaiset muodot ovat merkittäviä tekijöitä parannettaessa suomalaisen julkisen sektorin tuottaman tiedon roolia ja arvoa erilaisilla tietomarkkinoilla. Julkisen sektorin hallussa olevan tiedon oikea-aikainen ja -sisältöinen hyödyntäminen muun muassa sosiaalisen inklusion vahvistamisessa

⁴ Lähde: European Data Portal, <https://www.europeandataportal.eu/en/using-data/benefits-of-open-data>

ja aluekehityksessä tuottaa välillisiä hyötyjä sekä julkiselle että yrityssektorille. Euroopan komission vuonna 2011 teettämän selvityksen⁵ mukaan tietojen uudelleenkäytön suorat taloudelliset hyödyt EU-alueella olisivat jopa 40 miljardia euroa, mikä Suomen kannalta tarkoittaisi lähes 700 miljoonaa euroa⁶.

Hanke auttaa tiedontuottajia tunnistamaan ja avaamaan keskeisiä tietovarantojaan systemaattisella tavalla. Hankkeessa luotava ja käyttöön otettava toimintamalli helpottaa tiedon avaamisprosessin käynnistämistä, läpivientiä ja hyötyjen realisoimista. Tiedontuottajat huolehtivat avattavien tietojen laadusta, yhteentoimivuudesta ja jakelusta mahdollisimman yhdenmukaisella tavalla. Hankkeen toimenpiteiden hyötyinä saadaan aiempaa pidemmälle automatisoidut avoimen tiedon tuotantoketjut ja tiedon jakelutavat. Samalla tiedon hallinnoijat voivat tunnistaa ja purkaa mahdollisia päällekkäisiä tiedon tuotanto- tai ylläpitoprosessejaan. Toimenpiteet ja tuotokset hyödyttävät sekä tiedontuottajia että koko yhteiskuntaa tiedon ollessa oikeellista, vertailukelpoista ja ajantasaisesti saatavilla.

Tietojen helppo löydettävyys, yhdisteltävyys, ymmärrettävyys ja sujuva käyttökokemus madaltavat tiedon käyttämiskynnystä ja hyödyntäminen lisääntyy. Tämä lisää osaltaan tiedon tuottajien motivaatiota tietojen ja tietoaineistojen laadun sekä käytettävyyden parantamiseen. Tällä tavoitellaan itseään ruokkivaa tiedon laadun parantamisen ja hyödyntämisen ilmiötä, jolloin avatun tiedon hyödyt leviävät laajalle yhteiskuntaan, myös yritysten liittyessä mukaan avoimen tiedon tuottajiin.

Hankkeen toimenpiteet edesauttavat tietotalouden ja tietoekosysteemin syntymistä. Toimenpiteiden myötä kaikilla, niin yrityksillä kuin muillakin sidosryhmillä, on vapaasti käytettävissään julkista tietoa Suomesta entistä kattavammin, laadukkaammin, koneluettavassa muodossa ja mahdollisimman yhteentoimivana avoimien rajapintojen kautta. Yritykset voivat tietoa hyödyntäen kehittää tiedolla johtamista, olemassa olevaa liiketoimintaansa tai luoda täysin uutta tietoa esimerkiksi tekoälyä hyödyntäen⁷. Avoimet ja laadukkaat massatiedot ovat hyvää raaka-ainetta esimerkiksi koneoppimisen kehittämiseen ja kokeiluihin. Hankkeen toimenpiteiden myötä suomalaisen yhteiskunnan kansainvälinen kilpailukyky ja houkuttelevuus innovointialustana ja investointikohteena voivat kasvaa merkittävästi.

5. Viestintä

Hankkeen asettamisesta, tavoitteista, toimenpiteistä, toimenpiteiden etenemisestä ja tuloksista viestitään mahdollisimman avoimesti ja monikanavaisesti. Viestinnästä laaditaan erillinen suunnitelma, ks. liite 4.

6. Hankkeessa huomioitava

Hankkeen toimenpiteissä huomioidaan erityisesti seuraavat asiat:

Avoimen datan (PSI) direktiivi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1024 avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä, joka on annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, tulee saattaa kansallisesti voimaan 17.7.2021 mennessä. Valtiovarainministeriö asettaa työryhmän valmistelemaan lainsäädäntömuutokset ja asiantuntijatyöryhmän, joka tuottaa täytäntöönpanon edellyttämät kansalliset tekniset ja toiminnalliset linjaukset sekä osallistuu direktiivin kansallisen täytäntöönpanon valmisteluun ja kansallisen sääntelyn täytäntöönpanoon. Hankkeella on vahva sidos näiden ns. PSI-työryhmien tekemiseen ja avoimen datan direktiivin toimeenpanoon

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0882&from=EN>

⁶ Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 12/2019. <https://www.vtv.fi/app/uploads/2019/09/VTV-Tarkastuskertomus-12-2019-Avoim-tieto-ja-viranomaistiedon-hyodyntaminen.pdf>

⁷ Re-using Open Data, https://www.europeandataportal.eu/sites/default/files/re-using_open_data.pdf

kansallisesti. Hanke tukee toimintamallillaan avoimen datan (PSI) direktiivin toimeenpanossa määriteltävien arvokkaiden tietoaaineistojen (high-value datasets) julkaisemista avoimena tietona direktiivin määräajan mukaisesti.

Tietosuoja

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679 General Data Protection Regulation, GDPR) mukaan ennen tiedon avaamista tulee tunnistaa ja arvioida dataan liittyvät mahdolliset tietosuojariskit. Jos avattavaksi suunniteltu data sisältää henkilötietoja, tulee data ennen avaamista anonymisoida huomioiden kansallinen lainsäädäntö ja EU:n yleinen tietosuoja-asetus. Anonymisoidusta datasta ei yksittäistä henkilöä voi tunnistaa suoraan tai päättelemällä. Anonymisoinnissa tulee huomioida kaikki tunnistamisen keinot, joita kohtuudella voidaan olettaa käytettävän ja käsittelyn on oltava peruuttamaton.

Henkilötiedot voidaan myös pseudonymisoida, jolloin henkilötietoja ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja. Pseudonymisoidut tiedot ovat kuitenkin yhä henkilötietoja, joten niiden käsittelyssä sovelletaan tietosuojasäännöksiä.

Tietoturvallisuus

Tietoturvaluustoimilla varmistetaan tietoaaineistojen, tietojärjestelmien ja palveluiden asianmukainen suojaus siten, että niiden luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvät riskit otetaan huomioon. Tietoturvallisuus on yhteiskunnan toimintojen, palvelujen, sovellusten ja tietoteknisen infrastruktuurin perusedellytys, joka perustuu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) ja asetuksen (1030/1999) lisäksi useisiin muihin lakeihin. Yhteiskunnan turvallisuus ei saa vaarantua tietojen avaamisen johdosta.

Tekijänoikeudet

Tekijänoikeus tarkoittaa tekijän lähtökohtaista oikeutta päättää teoksensa käytöstä, joten muilla ei ole oikeutta käyttää teosta ilman tekijän lupaa. Tekijänoikeus suojaa vain teoksen persoonallista ilmaisumuotoa. Tekijänoikeuksista säädetään tekijänoikeuslaissa 404/1961.

Salassapitovelvollisuudet

Julkisuuslain 621/1999 mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se on julkisuuslaissa tai muussa laissa säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomaisen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Tekniset haasteet

Teknisesti tietojen avaamista voivat hankaloittaa vanhakantaiset tietojärjestelmät, joissa ei ole järjestelmää luotaessa huomioitu tarvetta tiedon jakamiselle. Tietoa saadaan ulos vain määriteltynä eräajotiedostoina. Järjestelmään voi olla mahdotonta, liian vaikeaa tai liian kallista luoda ohjelmointirajapintaa. Tämä voi keskeyttää tiedon avaamisprosessin, koska jätetään odottamaan uutta järjestelmähankintaa, jossa tiedon jakaminen voidaan huomioida alusta alkaen.

7. Hankkeen vastuutahot ja resursointi

Hankkeen ohjauksesta, rahoituksesta ja koordinaatiosta vastaa valtiovarainministeriö. Hankkeen asettaa kuntaministeri ja hankkeen ohjausryhmänä toimii JulkICT-osaston johtoryhmä. Hankkeen vastuutahot ja henkilöt tarkentuvat kevään 2020 aikana.

Hankkeen käytännön työhön osallistuvat ryhmät:

- Projektiryhmä (VM)
- Tietopolitiikkatiimi ja -yksikkö (VM)

- Hankeryhmä (erikseen asetettu, sidosryhmien edustajista muodostuva ryhmä)
- Tiedon laatu -osahanke (Tilastokeskus toteuttaa VM:n ohjauksessa)
- Mahdolliset muut alaryhmät
- Mahdolliset ulkopuoliset konsultoinnit tai selvitykset

Lisäksi hanke tekee tiivistä yhteistyötä erityisesti seuraavien ryhmien kanssa:

- Avoimen datan direktiivin toimeenpanoa varten erikseen asetetut ryhmät, ns. PSI-työryhmät

Resursointi:

Hankkeen kustannukset maksetaan vuoden 2020 talousarvioehdotuksen momentilta 28.70.01 Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v). Hankkeen budjettiehdotus vuosille 2020-2022 on kuvattu liitteessä 5. Hankkeen toimenpiteitä toteuttaville DVV:lle, Tilastokeskukselle ja muille viranomaisille myönnetään toimenpiteiden rahoitusta varten käyttö- ja kirjausoikeus momentille 28.70.01. Hankkeen kustannuksia seurataan Hankesalkun kautta.

8. Raportointi

Hanke vastaa raportoinnista JulkICT-osaston johtoryhmälle vähintään neljä kertaa vuodessa. Hankkeen kuukausittainen raportointi esitetään Hankesalkussa, jossa myös ylläpidetään ohjelman perustietoja. Valtiovarainministeriö tekee ohjelman toteuttamiseksi tarvittavat päätökset. Hanke julkaisee vuosittain toimintasuunnitelman, joka sisältää kuvauksen alkavan vuoden toiminnasta ja koonnin edellisen vuoden tuloksista. Hankesuunnitelmasta, asettamispäätöksestä, toimenpiteistä ja tuloksista raportoidaan myös julkisesti.

Liite 1. Keskeiset käsitteet

Avoim tieto (Open data):

Avoimella datalla tarkoitetaan julkishallinnon, organisaatioiden tai yritysten tuottamaa tai niille kertynyttä julkista tietoa, joka on avattu rakenteisessa muodossa vapaasti ja maksutta kaikkien hyödynnettäväksi. Data on digitaalista raaka-ainetta: tilastoja, taloustietoja, karttoja, kuvia, videotallenteita tai 3D-malleja.

API (Application Programming Interface):

Ohjelmointirajapinta on määritelmä, jonka mukaan eri ohjelmat voivat tehdä pyyntöjä ja vaihtaa tietoja eli *keskustella* keskenään.

Avoim rajapinta (Open API):

Ohjelmointirajapinta, jonka kaikki ominaisuudet ovat julkisia ja jota voi käyttää ilman rajoittavia ehtoja. Avoimen rajapinnan käyttö on maksutonta, eikä käyttäjän tarvitse kysyä lupaa rajapinnan haltijalta tai kertoa etukäteen, mihin tarkoitukseen aikoo rajapintaa käyttää. Avoimen rajapinnan rajapintakuvauksen ja dokumentaation tulee olla avoimesti kaikkien saatavilla. Lisäksi rajapinnan tulee olla testattavissa.

Avoim lähdekoodi (Open source):

Avoim lähdekoodi tarkoittaa tietokoneohjelmien avoimia tuottamis- ja kehitysmenetelmiä, jotka tarjoavat käyttäjälle mahdollisuuden tutustua ohjelman lähdekoodiin ja muokata sitä omien tarpeidensa mukaisesti. Avoimen lähdekoodin periaatteisiin kuuluu myös vapaus käyttää ohjelmaa mihin tahansa tarkoitukseen ja kopioida ja levittää sekä alkuperäistä että muokattua versiota.

Avoim lisenssi (Open license):

Avoimella lisenssillä tarkoitetaan käyttö lupaa, joka sallii aineiston vapaan levittämisen, muokkauksen ja käytön, myös kaupallisiin tarkoituksiin. Suomessa julkishallinnon avaamien tietoaineistojen käyttöluvaksi suositellaan [Creative Commons Nimeä 4.0 \(CC BY 4.0\)](#) -käyttö lupaa, josta on annettu [JHS-suositus 189 Avoimen tietoaineiston käyttö lupa](#).

Yhteentoimivuus (interoperability):

Toimijoiden, prosessien ja tietojärjestelmien kyky viestiä keskenään sellaisella tavalla tai siinä laajuudessa, että ne voivat rutiininomaisesti käyttää ja ymmärtää toistensa tietoja. Yhteentoimivuutta voidaan tarkastella tavoitteiden, lainsäädännön, organisaatioiden tai semanttisen tai teknisen yhteentoimivuuden tasolla. Tiedon semanttinen yhteentoimivuus toteutuu, kun eri toimijoiden välillä vaihdetun tiedon merkitys säilytetään ja ymmärretään osapuolten välillä sellaisena kuin se on lähetetty, digiaikan myös koneluettavasti. Tekninen yhteentoimivuus tarkoittaa tiedonsiirtotekniikoiden yhteensovittamista. Tietojärjestelmät ovat teknisesti ja tietosisällöllisesti yhteentoimivia muiden tietojärjestelmien kanssa silloin, kun ne pystyvät käyttämään samoja tietoja tai toimivat yhteen rajapinnan kautta tai muulla tavalla.

Arvokkaat tietoaineistot (High-Value Datasets):

Arvokkailla tietoaineistoilla tarkoitetaan asiakirjoja, joiden uudelleenkäyttöön liittyy merkittäviä yhteiskunnallisia tai ympäristön tai talouteen liittyviä hyötyjä erityisesti siksi, että ne soveltuvat lisäarvopalvelujen, sovellusten sekä uusien laadukkaiden ja ihmisarvoisten työpaikkojen luomiseen ja näihin tietoaineistoihin lisäarvopalveluista ja -sovelluksista hyötyvien joukko voi olla suuri⁸.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1024 avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä

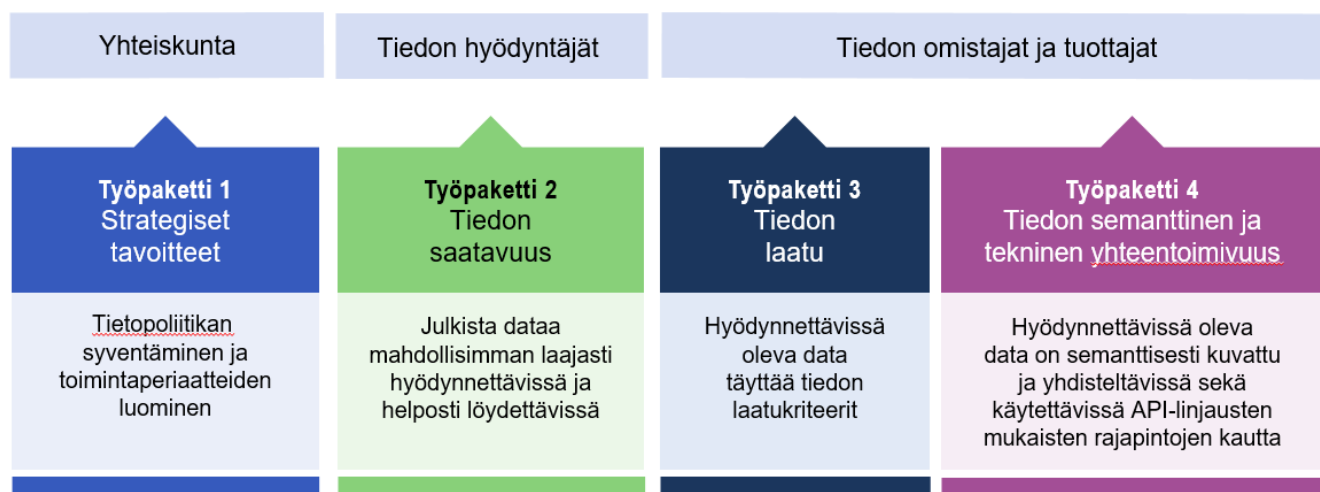

Liite 2. Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteet ja tuotokset hankkeen aikana 2020-2022

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen toimenpiteet on jaettu neljään työpakettiin ja aikataulutettu hankkeen ajalle vuosille 2020-2022. Hankkeessa laaditaan ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisista tavoitteista julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi sekä valmistellaan ja toteutetaan toimenpiteitä. Strategisten tavoitteiden on tarkoitus tukea ja ohjata hankkeen toimenpiteitä, joita käynnistetään ja toteutetaan samaan aikaan strategisten tavoitteiden laadinnan kanssa. Strategisilla tavoitteilla luodaan pohjaa nykyisille ja tuleville hankkeille konkretisoimalla hallitusohjelman linjauksista ”Hallitus syventää tietopolitiikan johtamista. Julkisen tiedon avoimuudesta tehdään koko tietopolitiikan kantava periaate.” toimeenpantaviksi kokonaisuuksiksi. Hankkeen toimenpiteiden jalkauttamista ja käyttöönottoa tuetaan järjestämällä koulutuksia, seminaareja, kokouksia ja muita tilaisuuksia.

Jokaiselle toimintavuodelle laaditaan tarkempi kuvaus toimenpiteistä ja tuotostavoitteista aikatauluineen. Vuoden 2020 toimenpiteet, tuotostavoitteet ja aikataulu on kuvattu liitteessä 3. JulkICT-osaston johtoryhmä käsittelee ja hyväksyy hankesuunnitelman lisäksi toiminta- ja viestintäsuunnitelmat ja hyväksyy niihin tehtävät merkittävät muutokset, seuraa toimenpiteiden tavoitteiden mukaista etenemistä, käsittelee ja hyväksyy lopputulokset sekä varmistaa osaltaan tulosten käyttöönoton ja hyödyntämisen.

Hankkeen työpaketit ovat seuraavat:

Kuvio 1. Hankkeen työpaketit

1 Strategiset tavoitteet

Hankkeessa laaditaan ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisista tavoitteista julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi. Strategiset tavoitteet laaditaan hallitusohjelman linjauksen ”Hallitus syventää tietopolitiikan johtamista. Julkisen tiedon avoimuudesta tehdään koko tietopolitiikan kantava periaate.” toimeenpanemiseksi ja tietopolitiikan selonteon politiikkalinjausten muuttamiseksi strategisiksi tavoitteiksi. Lisäksi strategisten tavoitteiden avulla sovitetaan yhteen mm. Suomen ja kansainvälisiä tietopolitiittisia linjauksia. Tavoitteena on parantaa Suomen sijoittumista ao. kansainvälisissä vertailuissa. Strategiset tavoitteet laaditaan ohjaamaan eri toimijoiden tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteitä. Strategiset tavoitteet voivat kohdistua esimerkiksi hallitusohjelman linjausten tarkentamiseen ja toimeenpanoon, viranomaisten välisen tiedon vaihdon esteiden poistamiseen, rajat ylittävän tiedonvaihdon tavoitteiden ja periaatteiden muodostamiseen lähivuosille sekä tiedon laadun parantamiseen.

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiset tavoitteet laaditaan tietopolitiikasta vastaavien ryhmien, toimielinten ja asiantuntijoiden sekä keskeisten sidosryhmien yhteistyönä avoimesti ja osallistaen. Tietopolitiikkaa määrittävät ja toteuttavat erityisesti avoimen datan (PSI) direktiivin toimeenpanoon liittyvät työryhmät,

ministeriöiden tietopolitiikasta vastaavat, tiedonhallintalautakunta, tekoälyn ja digitalisaation tutkimuksen valtakunnallinen asiantuntijaryhmä, hankkeelle asetettava hankeryhmä, AuroraAI-ohjelma ja Digitalisaation edistämisohjelma. Ehdotus strategisista tavoitteista julkiselle hallinnolle toimeenpantavaksi valmistuu vuoden 2020 loppuun mennessä. Strategisten tavoitteiden toimeenpanosta tehdään poliittinen päätös. Poliittisen päätöksen toteutuksen tai prosessin on tarkoitus tarkentua syksyn 2020 aikana, kun ehdotusta strategisiksi tavoitteiksi on työstetty. Hankkeen toimenpiteillä on tarkoitus tukea strategisten tavoitteiden toimeenpanoa.

2 Tiedon saatavuus

Hankkeessa tunnistetaan eniten hyötypotentiaalia omaavia julkisia tietovarantoja sekä edistetään niiden mahdollisimman laajaa saatavuutta ja hyödynnettävyyttä. Tunnistamisessa on tarkoitus hyödyntää Euroopan komission asettaman asiantuntijatyöryhmän (Deloitte) menetelmää arvokkaiden tietoaineistojen tunnistamiseksi. Lisäksi eniten hyötypotentiaalia omaavien julkisten tietovarantojen tunnistamisessa huomioidaan eri toimijoilta saadut palautteet. Tunnistetut tiedot tuetaan joko julkaisemaan avoimena tietona tai saamaan mahdollisimman laajaan käyttöön lähtökohtaisesti rajapintojen kautta. Hankkeessa tunnistetaan tiedon saatavuuden ja hyödyntämisen lainsäädännöllisiä, teknisiä tai muita esteitä sekä luodaan niihin ratkaisuja. Hankkeessa luodaan toimintamalli tukemaan hyötypotentiaalia omaavien tietoaineistojen tunnistamista ja näiden tietojen avaamista tai käytön lisäämistä. Hanke tukee toimintamallillaan avoimen datan (PSI) direktiivin toimeenpanossa määriteltävien arvokkaiden tietoaineistojen (high-value datasets) julkaisemista avoimena tietona direktiivin määräajan mukaisesti heinäkuuhun 2021 mennessä.

Hanke toteuttaa yhteistyössä sidosryhmien kanssa 1-2 pilottihanketta, joissa tunnistetun palvelutarpeen ratkaisemisessa tarvitaan tiettyä tai tiettyjä julkisia tietoja, mutta tiedot eivät ole avoimesti tai helposti käytettävissä. Hanke tukee pilotissa tarvittavan tiedon hallinnoijia julkaisemaan tiedot joko avoimena tietona tai laajentamalla tiedon käyttöä. Pilotti palvelee em. toimintamallin luomista. Hankkeessa edistetään myös tietoaineistojen ja rajapintojen löydettävyyttä kansallisessa avoimen datan portaalissa ja muissa portaaaleissa yhteistyössä asianomaisten sidosryhmien ja Digi- ja väestötietoviraston, joka vastaa avoindata.fi-palvelusta, kanssa. Lisäksi hanke edesauttaa avatun tiedon hyödyntämistä järjestämällä koulutuksia ja tapahtumia.

3 Tiedon laatu

Hankkeessa toteutetaan tiedon laatua koskeva osahanke tiiviissä yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa. Osahankeessa luodaan tiedon omistajille tiedon laatumäärittelyt, jotka myös käyttöönotetaan. Laatumäärittelyillä linjataan avattavien tietoaineistojen laadusta, eheydestä, ajantasaisuudesta, kattavuudesta ja vertailukelpoisuudesta sekä edistetään tietojen yhteentoimivuutta. Tiedon laadulla tarkoitetaan muun muassa niitä mittareita, tietomallinnusta ja käsitteitä, joiden avulla tietoaineistot saadaan mahdollisimman vertailukelpoiksi, yhteentoimiviksi ja hyödynnettäviksi. Työskentelyssä huomioidaan myös maa- ja metsätalousministeriön osoitejärjestelmän toteuttamishankkeessa tehtävä osoitetietojen laadun kehittämistyö, sekä muu tiedon laadun kehittämistyö. Osahanke käynnistyy syksyn 2020 aikana. Valtiovarainministeriö asettaa osahankeelle ohjausryhmän ja Tilastokeskus huolehtii osahankkeen käytännön organisoinnista ja hankesuunnitelman laadinnasta. Huomioitava, että datan laadun sisäiset, organisaatiokohtaiset vaatimukset saattavat myös estää datan julkaisun.

4 Tiedon tekninen ja semanttinen yhteentoimivuus

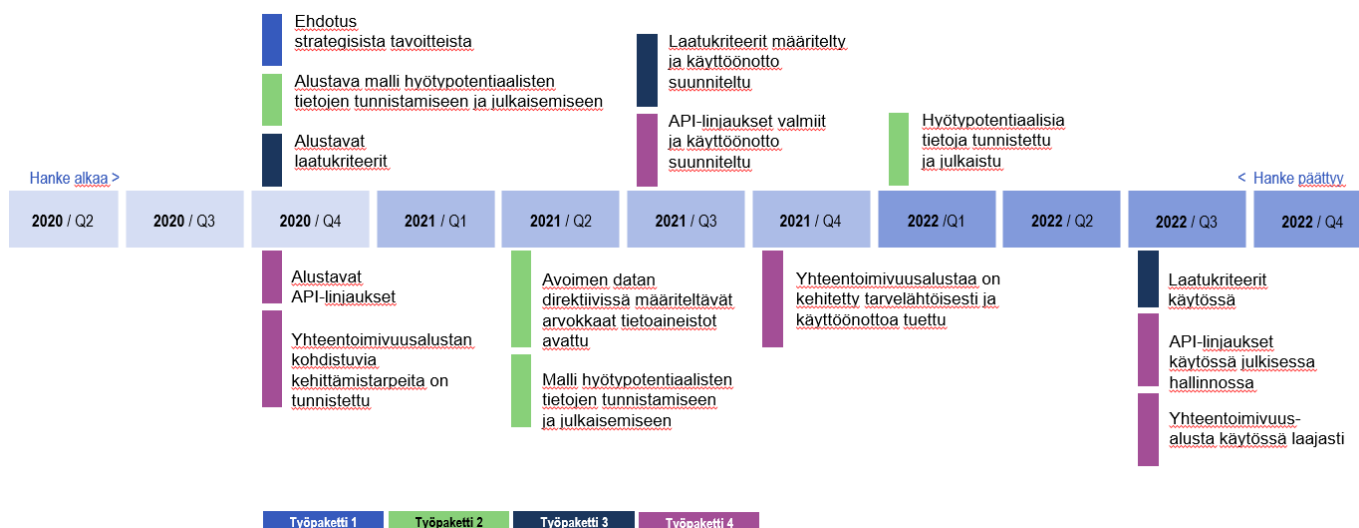
Hankkeessa edistetään julkisten tietojen yhteentoimivuutta niin teknisesti kuin semanttisesti.

Tietojen teknistä yhteentoimivuutta edistetään tukemalla tietojen omistajia jakamaan tietoa yhteneväisellä tavalla ensisijaisesti ohjelmointirajapintojen (API) kautta, mutta tarvittaessa myös ladattavana tiedostona (bulk download). Hankkeessa luodaan ja toimeenpannaan kansalliset API-linjaukset, jotka tukevat rajapintojen kehittämistä yhteneväisellä, koko yhteiskuntaa palvelevalla tavalla ja mahdollisimman avoimesti. Hanke tukee toteuttamaan rajapinnat yleisen arkkitehtuurin mukaisesti, käyttäjälähtöisesti ja teknologiariippumattomasti. Toimittajaloukun estämiseksi järjestelmähankinnoissa ja -kehitystyössä ohjataan hyödyntämään avointa lähdekoodia silloin, kun se on mahdollista. Hanke tukee käyttämään rajapintojen kehittämisessä vakiintuneita kansallisia ja kansainvälisiä teknisiä ja tietomalleihin liittyviä standardeja, mikäli sellaisia on, sekä huomioimaan rajapintojen liiketoiminnallinen

kestävyys. Hanke tukee kuvaamaan rajapinnoista saatavat tiedot yhdenmukaisia menettelyjä soveltaen koneluettavaan ja -tulkittavaan muotoon hyödyntämisen helpottamiseksi.

Semanttinen yhteentoimivuus tukee tiedon merkityksen säilymistä, ymmärrettävyyttä ja hyödynnettävyyttä, mutta myös löydettävyyttä. Hanke tukee tietojen semanttista yhteentoimivuutta edistämällä avattavien tietojen tai laajempaan käyttöön julkaistavien tietosisältöjen ja metatietojen yhtenäistämistyötä. Hankkeessa jatkokehitetään Yhteentoimivuusalustan työkaluja yhdessä Digi- ja väestötietoviraston sekä eri toimijoiden kanssa tiedon löydettävyyden ja hyödyntämisen parantamiseksi. Hanke ohjaa tiedon hallinnoijia hyödyntämään avattavien tietoaisteistojen kuvailussa sekä rajapintojen määrittelyssä ja dokumentaation laadinnassa Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämää kansallista Yhteentoimivuusalustaa.

Kuvio 2. Alustava aikataulu hankkeen toimenpiteistä ja tuotoksista

Työpaketit	Alustavat toimenpiteet vuonna 2020	Alustavat tuotokset vuonna 2020	Keskeiset yhteistyötahot
1. Strategiset tavoitteet	Käynnistetään keskustelut ja tapaamiset julkisen sektorin tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategisten tavoitteiden ehdotuksen laatimiseksi. Työ tehdään tiiviissä yhteistyössä keskeisten toimijoiden ja sidosryhmien kanssa. Laadinnassa hyödynnetään meneillä olevia tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteitä sekä huomioidaan muut vastaavat strategialaadinnat.	Ehdotus julkisen sektorin tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategisista tavoitteista on laadittu ja esitetty toimeenpantavaksi julkisessa hallinnossa.	<ul style="list-style-type: none"> Julkisen sektorin tietopolitiikasta vastaavat ryhmät, toimielimet, asiantuntijat ja muut keskeiset sidosryhmät
2. Tiedon saatavuus	Tunnistetaan eniten hyötypotentiaalia omaavat julkiset tietoaineistot avoimen datan direktiivissä määriteltävien arvokkaiden tietoaineistojen lisäksi.	Eniten hyödyntämispotentiaalia omaavat tietoaineistot on tunnistettu ja dokumentoitu.	<ul style="list-style-type: none"> PSI-direktiivin toimeenpano (PSI-ryhmä, PSI HE-ryhmä) Valtion virastot Kunnat, kuntayhtymät Julkisen hallinnon omistamat yritykset AuroraAI Lausuntonenettely (tiedonhallintakartta)?
Käynnistetään toimintamallin luominen hyötypotentiaalia omaavien tietoaineistojen tunnistamiselle ja avaamiselle tai käytön lisäämiselle.	Tunnistetaan ja käynnistetään vähintään yksi pilotti tiedon avaamis- ja hyödyntämisen prosessin mallintamiseksi. Alustava toimintamalli hyötypotentiaalia omaavien tietoaineistojen tunnistamiselle ja avaamiselle tai käytön lisäämiselle on luotu.		
Edistetään Avoimen datan direktiivin toimeenpanossa määriteltävien arvokkaiden tietoaineistojen avaamisprosessia.	Avoimen datan direktiivin toimeenpanossa määriteltävien arvokkaiden tietoaineistojen avaamisprosessi on käynnistynyt.		
Edistetään myös muiden hyödyntämispotentiaalia omaavien tietoaineistojen avaamista.	Muiden hyödyntämispotentiaalia omaavien tietoaineistojen avaaminen on käynnistynyt.		
Tunnistetaan tiedon hyödyntämisen esteitä, kartoitetaan mahdolliset lainsäädännölliset tai muut muutostarpeet.	Mahdollisia lainsäädännöllisiä muutostarpeita tunnistettu, dokumentoitu ja ohjattu PSI-lainsäädäntöryhmään ja/tai muihin elimiin valmisteltavaksi.		
Toimenpiteiden edistämistä ja käyttöönottoa tuetaan	Tunnistettu ja dokumentoitu mahdollisia muita hyödyntämisen esteitä ja luotu niihin alustavia ratkaisumalleja.		

	koulutuksilla, kokouksilla, seminaarilla tai muilla tarvittavilla tilaisuuksilla.		
		Toimenpiteiden edistämiseksi ja käyttöönoton tukemiseksi on järjestetty tarvittavia tilaisuuksia.	
3. Tiedon laatu	Valmistellaan ja käynnistetään tiedon laatua koskeva osahanke yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.	Alustavat laatuksiteerit on määritetty.	<ul style="list-style-type: none"> • Tilastokeskus • Valtion virastot • Osoitejärjestelmän toteuttaminen (MMM)
	VM asettaa osahankkeelle ohjausryhmän ja Tilastokeskus projektiryhmän.		
4. Tiedon tekninen ja semanttinen yhteentoimivuus	Selvitetään tiedon teknisen yhteentoimivuuden nykytilaa esteineen, tarpeineen, mahdollisuksineen ja vaatimuksineen.	Selvitys tiedon teknisen yhteentoimivuuden nykytilasta esteineen, tarpeineen, mahdollisuksineen ja vaatimuksineen on tehty.	<ul style="list-style-type: none"> • Digi- ja väestötietovirasto • Valtion virastot • AuroraAI • Kunnat, kuntayhtymät • Muut keskeiset sidosryhmät ja toimijat
	Tunnistetaan olemassa olevia, yleisesti hyväksytyjä ja sovellettuja rajapintojen määrittelyjä, standardeja, linjauksia ja toimintamalleja.	Alustavat API-linjaukset ja ohjeistus on laadittu.	
	Käynnistetään API-linjausten valmistelu.	Metatietoihin kohdistuvat muutostarpeet on tunnistettu ja dokumentoitu.	
	Aloitetaan yhteistyö Digi- ja väestötietoviraston kanssa metatietojen tarkentamiseksi ja yhtenäistämiseksi, sekä tunnistetaan mahdolliset muut kehittämisspisteet.	Yhteentoimivuusalustaan kohdistuvat jatkokehittämistarpeet on tunnistettu ja dokumentoitu.	
	Selvitetään tiedon semanttisen yhteentoimivuuden nykytilaa esteineen, tarpeineen, mahdollisuksineen ja vaatimuksineen.	Mahdollisia lainsäädännöllisiä muutostarpeita on tunnistettu, dokumentoitu ja ohjattu käsiteltäväksi asian omaisissa elimissä.	
		Toimenpiteiden edistämiseksi ja käyttöönoton tukemiseksi on järjestetty tarvittavia tilaisuuksia.	

Työpaketit	Alustavat toimenpiteet vuonna 2021	Alustavat tuotokset vuonna 2021	Keskeiset yhteistyötahot
2. Tiedon saatavuus	<p>Tuetaan avoimen datan käyttöönottoa tuetaan koulutuksilla, kokouksilla, seminaarilla tai muilla tarvittavilla tilaisuuksilla.</p> <p>Tuetaan muiden hyötypotentiaalia omaavien tietoaineistojen avaamista.</p> <p>Jatketaan ja viimeistellään 1-2 pilottia tiedon avaamis- ja hyödyntämisen prosessin mallintamiseksi.</p> <p>Jatketaan ja täsmennetään toimintamallia hyötypotentiaalia omaavien tietoaineistojen tunnistamiselle ja avaamiselle tai käytön lisäämiselle on luotu.</p> <p>Toimenpiteiden edistämistä ja käyttöönottoa tuetaan koulutuksilla, seminaarilla, kokouksilla tai muilla tarvittavilla tilaisuuksilla.</p>	<p>Avoimen datan direktiivissä määriteltävät arvokkaat tietoaineistot on avattu heinäkuuhun mennessä.</p> <p>Muita hyötypotentiaalia omaavia tietoaineistoja on avattu.</p> <p>Pilotit toteutettu, dokumentoitu ja hyödynnetty toimintamallin täsmennyksessä.</p> <p>Tiedon avaamisen ja hyödyntämisen toimintamalli täsmennetty ja käyttöönotto suunniteltu.</p> <p>Toimenpiteiden edistämiseksi ja käyttöönoton tukemiseksi on järjestetty tarvittavia tilaisuuksia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PSI-direktiivin toimeenpano (PSI-asiantuntijatyöryhmä, PSI-lainsäädäntötyöryhmä) • Valtion virastot • Kunnat, kuntayhtymät • Julkisen hallinnon omistamat yritykset • AuroraAI
3. Tiedon laatu	<p>Jatketaan yhteistyötä Tilastokeskuksen laadun varmistamisen osahankkeen kanssa. Valtiovarainministeriö ohjaa hanketta.</p> <p>Toimenpiteiden edistämistä ja käyttöönottoa tuetaan koulutuksilla, seminaarilla, kokouksilla tai muilla tarvittavilla tilaisuuksilla.</p>	<p>Laatukriteerit on määritelty ja sovittu niiden käyttöönoton toimenpiteistä ja käyttöönoton tukemiseksi on järjestetty tarvittavia tilaisuuksia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tilastokeskus • Valtion virastot • Osoitejärjestelmän toteuttaminen (MMM)

4. Tiedon tekninen ja semanttinen yhteentoimivuus	Jatketaan ja viimeistellään API-linjausten ja ohjeistusten työstämistä.	API-linjaukset on viimeistely ja niitä testataan 1-2 erikseen valitussa tiedon avaamisen käytötapauksessa. API-linjaukset ovat valmiit.	<ul style="list-style-type: none"> • Digi- ja väestötietovirasto • Kunnat, kuntayhtymät • Muut keskeiset sidosryhmät ja toimijat
	Edistetään metatietoihin kohdistuvien muutostarpeiden kehittämistä ja Yhteentoimivuusalustan hyödyntämistä.	Yhteentoimivuusalustaa on kehitetty tarvelähtöisesti ja käyttöönottoa on tuettu.	
	Edistetään mahdollisten lainsäädännöllisten muutosten etenemistä.	Mahdollisia lainsäädännöllisiä muutostarpeita on tunnistettu, dokumentoitu ja ohjattu käsiteltäväksi asian omaisissa elimissä.	
	Toimenpiteiden edistämistä ja käyttöönottoa tuetaan koulutuksilla, seminaarilla, kokouksilla tai muilla tarvittavilla tilaisuuksilla.	Toimenpiteiden edistämiseksi ja käyttöönoton tukemiseksi on järjestetty tarvittavia tilaisuuksia.	
Työpaketit	Alustavat toimenpiteet vuonna 2022	Alustavat tuotokset vuonna 2022	Keskeiset yhteistyötahot
2. Tiedon saatavuus	Varmistetaan toiminnan jatkuvuus ja ylläpito.	Arvokkaat tietoaineistot ja eniten hyötypotentiaalia omaavia tietoaineistoja on avattu ja tiedon avaamisen toimintamalli on otettu käyttöön. Tunnistettu ja sovittu toiminnan ylläpidosta. Tiedon hyödyntämisen esteitä on ratkaistu ja tukitoimet tiedon avaamiseksi ja hyödyntämiseksi on laadittu.	<ul style="list-style-type: none"> • PSI-direktiivin toimeenpano (PSI-asiantuntijatyöryhmä, PSI-lainsäädäntötyöryhmä) • Valtion virastot • Kunnat, kuntayhtymät • Julkisen hallinnon omistamat yritykset • AuroraAI
3. Tiedon laatu	Varmistetaan toiminnan jatkuvuus ja ylläpito.	Laatukriteerit on käytössä. Tunnistettu ja sovittu toiminnan ylläpidosta.	<ul style="list-style-type: none"> • Tilastokeskus • Valtion virastot • Osoitejärjestelmän toteuttaminen (MMM)

4. Tiedon tekninen ja semanttinen yhteentoimivuus	Varmistetaan toiminnan jatkuvuus ja ylläpito.	API-linjaukset on otettu julkisessa hallinnossa käyttöön. Yhteentoimivuusalusta on laajasti käytössä. Tunnistettu ja sovittu toiminnan ylläpidosta.	<ul style="list-style-type: none"> • Digi- ja väestötietovirasto • Kunnat, kuntayhtymät • Muut keskeiset sidosryhmät ja toimijat
---	---	---	---

Taulukko 1. Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen toimenpiteet ja tuotokset vuosina 2020-2022

Hankkeen eri työpaketeista laaditaan ohjeistuksia ja linjauksia, jotka edesauttavat tiedon hyödyntämistä ja avaamista julkisen sektorin organisaatioissa ja yrityksissä. Hanke tekee tiivistä yhteistyötä erityisesti PSI-asiantuntijatyöryhmän, PSI-lainsäädäntötyöryhmän, hankeryhmän, DVV:n ja Tilastokeskuksen sekä kuntasektorin toimijoiden kanssa.

Hankkeen kannalta keskeisiä sisäisiä kumppaneita ovat mm. AuroraAI, Digitalisaation edistämishjelma, Julkisen hallinnon strategia -hanke, Tietokiri II sekä Data- ja analytiikkaosaajien verkosto. Lisäksi hankkeessa huomioidaan mm. Tekoälyn ja digitalisaation tutkimuksen valtakunnallisen asiantuntijaryhmän näkemykset.

Tiedon hyödyntämistä voidaan edesauttaa esimerkiksi kokeiluina tai osallistamalla hackathoneihin tai muihin sopiviin tapahtumiin mahdollisuuksien mukaan. Mahdollisia yhteistyökumppaneita ovat mm. Open Knowledge Finland ja Business Finland.

Hanketta seuraa ja ohjaa JulkICT:n johtoryhmä vähintään neljä kertaa vuodessa. Hankkeen toimenpiteitä toteuttaville DVV:lle, Tilastokeskukselle ja muille viranomaisille myönnetään toimenpiteiden rahoitusta varten käyttö- ja kirjausoikeus momentille 28.70.01.

Liite 3. Hankkeen viestintäsuunnitelma

Yleistä

Hankkeen toimenpiteet valmistellaan ja toimeenpannaan mahdollisimman avoimesti ja laajalla yhteistyöllä, joten hankkeen tuloksekas eteneminen edellyttää vahvaa, aktiivista ja suunnitelmallista viestintää. Hankkeen viestinnän päätavoitteena on levittää kansalaisille, yrityksille, muille yhteisöille ja julkishallinnolle tietoa toimenpiteistä, joiden myötä julkista tietoa tulee entistä laajemmin ja tehokkaammin hyödynnettäväksi. Tavoitteena on myös kannustaa sidosryhmiä osallistumaan hankkeen valmisteluun ja toimeenpanoon sekä hyödyntämään tarjolla olevaa tietoa.

Kohderyhmät ja viestintäkanavat

Viestintä kohdistuu niin ulkoisiin sidosryhmiin (kansalaiset, yritykset, yhteisöt, julkishallinto) kuin valtionhallinnon sisäisiin sidosryhmiin. Viestinnän avulla edistetään hankkeen asettamisen, etenemisen ja toimenpiteiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta päättäjille, sidosryhmille, kansalaisille sekä kaikille hankkeesta kiinnostuneille. Lisäksi viestitään eri vaikuttamismahdollisuuksista. Hankkeessa seurataan myös viestinnän saavutettavuutta ja tavoitteita esimerkiksi kävijämäärillä ja palautteilla.

Viestintää on tarkoitus toteuttaa myös kaksisuuntaisesti ja sen avulla osallistaa keskeisiä toimijoita hankkeen toimeenpanoon. Kaksisuuntaisen viestinnän toteuttamiseksi voidaan hyödyntää esimerkiksi sähköpostiviestintää, sosiaalista mediaa, erilaisia kyselyitä, osallistavan muotoilun menetelmiä ja Slackia, ja näitä eri keinoja hyödynnetään harkinnan mukaan.

Kansallisen viestinnän lisäksi hankkeesta viestitään myös kansainvälisesti. Hankkeesta viestitään suomeksi ja ruotsiksi sekä kansainvälisissä julkaisuissa englanniksi. Viestintäkanavina käytetään seuraavia:

- hankkeen verkkosivu vm.fi:ssä
- valtiovarainministeriön Twitter-tili
- mediatiedotteet
- tiedotteet vm.fi-sivustolla
- kuukausittainen JulkICT-utiskirje
- podcastit
- hankkeen järjestämät tilaisuudet (mm. webinaarit ja seminaarit)
- blogit (harkinnan ja tarpeen mukaan)
- kolumnit (harkinnan ja tarpeen mukaan)

Lisäksi hankkeesta viestitään eri tilaisuuksissa ja tarvittaessa kirjallisin materiaalein. Esimerkiksi voidaan järjestää epävirallisia kommentointikiertoja otakantaa.fi-palvelua hyödyntäen.

Hankkeessa pyritään suunnittelemaan jo hyvissä ajoin viestintää vaativat toimenpiteet, tapahtumat ja muut tiedotteet. Viestinnän tarve, frekvenssi ja kanavat tarkentuvat hankkeen edetessä ja eri tilaisuuksien varmistuessa. Hankkeessa panostetaan viestintään myös eri tapahtumien aikana esimerkiksi roll-upeilla, oheismateriaaleilla ja muilla viestintää tukevilla materiaaleilla tai menetelmillä.

Viestinnän resursointi

Hankkeen viestinnän sisällöistä ja suunnittelusta vastaavat ensisijaisesti erityisasiantuntija Miina Arajärvi ja hankekoordinaattori Heidi Innanen. Viestintää tehdään tiiviissä yhteistyössä valtiovarainministeriön viestintäasiantuntija Ilona Turtolan ja hankeryhmän kanssa. Lisäksi hankkeen viestintää tulee tukemaan korkeakouluharjoittelija syksyksi 2020.

Hankkeen viestinnän tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2020

Hankkeen vuoden 2020 viestinnän tavoitteena on levittää tietoa hankkeen käynnistymisestä ja toimenpiteistä mahdollisimman laajalti yhteiskunnassa. Viestintä kohdistuu niin ulkoisiin sidosryhmiin (kansalaiset, yritykset, yhteisöt, julkishallinto) kuin valtionhallinnon sisäisiin sidosryhmiin. Viestinnän avulla pyritään kannustamaan tiedon potentiaalisia hyödyntäjiä esittämään tarpeitaan, toiveitaan ja ehdotuksiaan koskien hankkeen toimenpiteitä sekä antamaan palautetta.

Viestinnän saavutettavuutta ja tavoitteiden toteutumista seurataan esimerkiksi kävijämäärillä ja palautteilla. Hankkeen vuoden 2020 viestinnän toimenpiteitä ja aikataulua, taulukko 2, päivitetään sekä tarkennetaan joka kvartaalilla tarpeen mukaan.

Versionhallinta			
0.1	13.1.2020	Riitta Autere	Koostettu aiemmasta materiaalista pohjateksti.
0.2	14.1.2020	Riitta Autere, Sami Kivivasara, Olli-Pekka Rissanen	Rakenteen muutos ja sisällön uudelleenjärjestely
0.3	5.2.2020	Riitta Autere	Tekstiä täydennetty, lisätty toimenpiteiden taulukko liitteeksi
0.4	18.2.2020	Tanja Lahti, Miina Arajärvi, Riitta Autere, Olli-Pekka Rissanen	Jäsennyksen uudelleenmuotoilu
0.5	24.2.2020	Tanja Lahti, Miina Arajärvi	Rakennetta muutettu, tekstiä täydennetty
0.6	11.3.2020	Tanja Lahti, Miina Arajärvi, Sami Kivivasara	Tekstiä kommentoitu ja täydennetty
0.7	20.3.2020	Tanja Lahti, Miina Arajärvi	Rakennetta ja tekstiä muokattu johtoryhmän ja projektiryhmän keskustelun pohjalta
0.8	26.3.2020	Tanja Lahti, Miina Arajärvi	Tekstiä muokattu johtoryhmän ja projektiryhmän kommenttien pohjalta
0.81	27.3.2020	Riitta Autere	Täydennetty tekstiä kansainvälisten yhteyksien osalta.
0.82	30.3.2020	Miina Arajärvi, Tanja Lahti	Pieniä täydennyksiä johtoryhmäkäsittelyssä sovitusti.
0.9	2.4.2020	Miina Arajärvi, Heidi Innanen	Täydennetty viestintäsuunnitelmaa
1.0	18.6.2020 ja 27.8.2020	Miina Arajärvi, Tanja Lahti, Heidi Innanen	Päivitetty viestintäsuunnitelman aikatauluja. Hankesuunnitelmaa täydennetty hankeryhmältä ja sidosryhmistä tulleiden palautteiden johdosta. Poistettu Liite 3 (Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2020), sekä tarkempi budjettitaulukko ja viestinnän taulukko.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET